

Jméno a příjmení diplomantky: Monika Hníková

Jméno a příjmení oponentky: Veronika Resslerová

Název diplomové práce: ...a tak opouštím motory a místo toho se pouštím do lesa. Je chladný, ale ne zas tolik. Jednou za čas zařvu, ale slyším to jen já.

Monika čeká na mraky v antropocénu

„Clouds neither originate from a definite location nor do they go to a definite place – they do not exist in any lasting way. They are the result of the evaporation and condensation of water, are subject to impermanence and change continually, until they finally dissolve. Thoughts are similar. They are the creation of the mind and ultimately have no reality, no lasting existence. When we do not hold on to them, they vanish like clouds, and we recognize them as the natural play of the mind.“¹

Monika Hníková se ve své práci zabývá procesy formálních změn vnějších objektů, použitého média i samotného pozorování. Sleduje mraky, které mění své tvary tak rychle, že formu přítomného okamžiku není možné malbou zachytit, maluje dýně, které spolehlivě zaujmají pevně definovaný objem po dobu malířského zkoumání a také odlévá do sádry záznamy jednotlivých pohledů na motor auta, který je z běžného hlediska stabilním objektem. Zdroj jejího zájmu o vizuální pozorování vychází ze zkušenosti s buddhistickými meditačními technikami, kde se k práci s myslí využívá mimo jiné i vizuální fixace na objekt. V instrukcích k některým druhům buddhistické meditace je prázdnota nebe, neustále přítomná za přikrovem mraků, používána jako metafora pro mysl. Proměnlivá oblaka jsou přirovnávána k diskurzivním myšlenkám, které tuto prázdnotu prostorovost dočasně zakrývají. Proto se mraky objevují v tradiční japonské a čínské tušové malbě s důrazem na jejich symbolický význam.

Zelenina je také častým námětem klasických i současných asijských tušových maleb, nejspíš z podobných důvodů, jako jsou ty Moničiny. Monika zahrádkaří; v její zkušenosti je uzavřený tvar dýně výsledkem dlouhodobé pěstelské péče a zároveň vrcholem procesu organického růstu, který se do značné míry vymyká lidským zásahům. Monika ji zachycuje ji v této vrcholné chvíli předtím, než její forma začne směřovat k zániku.

„Why is it impossible to know nature? That which is conceived to be nature is only the idea of nature arising in each person's mind. The ones who see true nature are infants. They see without thinking, straight and clear. If even the names of plants are known, a mandarin orange tree of the citrus family, a pine of the pine family, nature is not seen in its true form.“²

Monika nepoužívá k malování tuš, ale vyjetý motorový olej. Přesto malování ekologicky nebezpečným odpadem nemyslí jako aktivistické prohlášení na poli environmentálního umění. Její tatínek doma opravuje auta a motorový olej je pro Moniku domácí vůně, jako vůně kapesníku, který jí táta půjčuje. Napětí mezi osobním úhlem pohledu a obecným vyzněním Moničiny práce je podle mého názoru nejzajímavější moment instalace. Zviditelňování hyperobjektů, jako je průmyslové znečištění, prostřednictvím vyprávění intimních příběhů považuji za jeden z důležitých způsobů zjišťování toho, co se s námi v současné době děje. V Dillí, kde žijí, pěstují drobní zemědělci zeleninu přímo na břehu řeky Jamuny, do které tečou odpady z chemických továren, a prodávají ji na místních trzích. Host blízke restaurace si tak může objednat třeba sýr ve špenátové omáčce, která je spíš než

¹ Rinpoche, Gendun. (2010). Heart Advice from a Mahamudra Master. Norbu Verlag. ISBN: 978-3-940269-05-8. str. 200.

² Fukuoka, Masanobu. (1978). The One-Straw Revolution. Thorsons: 1985. ISBN: 978-0878572205 str. 16.

organickým jídlem koktejlem různých chemikálií. Moničiny práce tuto situaci zobrazují tak jednoduše, že by tomu každý obyvatel Dillí rozuměl.

Moniku trochu dráždí, když se o jejích pracích mluví jako o ekologickém umění, a není schopna tuto rovinu úplně akceptovat. Myslím, že je nutné, aby si s pokornějším přístupem připustila, že divák má (zdánlivou) svobodu vnímání a interpretace, podmíněnou jeho jedinečnými osobními a také širšími kulturními koncepty a otevřela se práci s nimi. Na druhou stranu, její urputné trvání na úzce individuálním postoji něčím trochu rezonuje s myšlenkami Agnes Martin, vyjádřené třeba v jejím komentáři ke kompozici, který se dá podle mého názoru dobře vztáhnout i na celek uměleckého díla.

„Composition is an absolute mystery. It is dictated by the mind. The artist searches for certain sounds or lines that are acceptable to the mind and finally an arrangement of them that is acceptable. The acceptable compositions arouse certain feelings of appreciation in the observer. Some compositions appeal to some and some to others. But if they are not accepted by the artist's mind they will not appeal to anyone“³.

Malby vyjetým motorovým olejem pracují v čase; formy se rozpíjejí a barvy se mění. Monika eviduje barevnou škálu motorových olejů a jejich změny, které se dají vztáhnout k datům zaznamenaných na malbách. Skutečná dýně časem shnije, namalovaná dýně se rozpije v amorfni flek. Vzorníky použitých olejů odvádějí diváka od prostého smyslového pozorování a poukazují na procesualnost celého projektu. Upozorňují na skutečnost, že obrazy, na které se dívá, nemají pevnou podobu, stejně jako věci, které zobrazují.

Další součástí instalace jsou sádrové odlitky motorů. Moničina uzavřenost a její soustředěnost na svět motocyklů a aut mi trochu připomněla Titane ze stejnojmenného filmu Julie Ducournau. Monika ale temnou stránku úzkého psychofyzického vztahu ke strojům, která se ve filmových dílech dvacátého a jednadvacátého století často objevuje v žánru body-horroru, úplně opomíjí. Motor je prostě jeden z objektů, které ji doma běžně obklopují. Jeho forma se nevykazuje rychlou proměnlivostí mraků ani pomalou organickou proměnlivostí dýně, je zdánlivě neměnný. Monika si proto všímá samotného pozorování. Zaznamenává skutečně pohledy, odlévá je a pak je skládá do intuitivní instalace, která shromažďuje všechny jedinečné pohledy do stejného časového momentu.

“Our mind is a succession of moments of awareness – and these moments of present awareness cannot be extended”⁴

Jako oponent musím navrhnout klasifikaci. Navrhuji hodnocení ‘výborně’ za soustředěnou cílenou práci, která je slibným začátkem dalšího uvažování. Jediné, co bych v tomto momentu chtěla studentce vytknout, je váhání otevřít se možným interpretacím a integrovat je do vlastní práce. Doporučuji udělení titulu MgA.

V Dillí 22. 5. 2022

MgA. Mgr. Veronika Resslerá

³ Agnes Martin. (1989). Beauty is the mystery of life. [online]. Cit. 22. 05. 2022.

<<https://www.artbook.com/blog-excerpt-agnes-martin-beauty-is-the-mystery-of-life.html>>

⁴ Rinpoche, Gendun. (2010). Heart Advice from a Mahamudra Master. Norbu Verlag. ISBN: 978-3-940269-05-8. str. 201.